

BLOGI

Professoriryhmältä selkeät suunta- viivat innovaatiopolitiikkaan

27.3.2014 • BLOGI • TUOMAS TAKALO

Talouskasvusta toivotaan ratkaisua Suomen julkisen talouden ongelmiin. Laajan taloustieteellisen tutkimuksen mukaan innovaatiotoiminnalla on keskeinen rooli hyvinvoinnin ja talouskasvun edistämisessä. Julkisen vallan aktiivinen innovaatiopolitiikka on perusteltua, koska muuten yksityinen sektori investoisi innovaatiotoimintaan vähemmän kuin olisi yhteiskunnan kannalta toivottavaa. Tämä johtuu innovaatiotoiminnan positiivisista ulkoisvaikutuksista ja rahoitusmarkkinoiden epätäydellisyyksistä.

Nykyisessä tilanteessa kansalliseen innovaatiopolitiikkaan kohdistuu kovia odotuksia. Viime vuosina onkin hallitukselle tehty lukuisia erilaisia toimenpidesuosituksia, erityisesti etujärjestöjen toimesta. Toimenpidesuosittelun viidakossa innovaatiopolitiikan isot kysymykset voivat helposti hukkaa. Professorien Bengt Holmström, Sixten Korkman ja Matti Pohjola hiljattain julkaistu raportti korjaa tilanteen tarjoamalla erinomainen katsauksen kansallisen innovaatiopolitiikan keskeiseen kipupisteisiin.

Varsinaisia yksityiskohtaisia politiikkasuosituksia raportissa ei juurikaan tehdä, mutta niitä voidaan siellä esitetyistä periaatteista johtaa. Ensisijaista olisi panostaa suomalaisten yliopistojen koulutukseen ja tutkimukseen niiden tason nostamiseksi. Orastavaa kasvuyrittäjäkulttuuria ei saisi tukahduttaa byrokratialla eikä verotuksen liiallisella kiristämällä. Millenium-palkinnon kaltaisten yleisten palkintojen sijaan kannattaisi harkita kohdennettujen palkintojen käyttöönottoa innovaatiopolitiikan välineenä. Ja niin edelleen.

Ongelma on, että useat raportista johdettavat toimenpidesuositukset vaikuttavat varsin pitkällä aikavälillä, eivätkä ole siten välttämättä houkuttelevia poliitikoille. Erityisesti vaalien lähestyessä päätöksentekijöillä saattaa olla kiusaus näyttäviin rahallisiin panostuksiin kapeilla alueilla, kun taas professoriryhmän raportissa painotetaan liiallisen rahan turmiollisia vaikutuksia.

Kenties yllättävin raportista johdettava politiikkasuositus koskee aineettomia oikeuksia kuten patenteja ja tekijänoikeuksia. Suomessa eri hallitukset

ovat ponnistelleet aineettomien oikeuksien suojan parantamiseksi. Aineettomien oikeuksien suojan Suomessa onkin arvioitu olevan maailman parasta (Property Rights Alliance 2012; World Economic Forum 2012). Professoriryhmän raportissa kuitenkin korostetaan sitä, että innovaatiot ovat usein pieniä parannuksia. Ne syntyvät muualla tehtyjen innovaatioiden kopioinnista ja kokeiluista.

Tätä taustaa vasten voidaan kysyä, onko Suomessa menty aineettomien oikeuksien vahvistamisessa liian pitkälle. Patenttien ja tekijänoikeuksien antaman suojan parhaan tason löytäminen on teoriassa tasapainoilua kahden vaikutuksen välillä: suoja kannustaa innovoimaan mutta toisaalta estää tehtyjen innovaatioiden hyödyntämistä. Suomen kaltaisessa pienessä avotaloudessa tulisi lisäksi ottaa huomioon, että vientiyriyten innovaatiokannustimet riippuvat enemmänkin vientimaiden aineettomien oikeuksien järjestelmistä, mutta kotimainen aineettomien oikeuksien järjestelmä vaikuttaa erityisesti kotimaisten kuluttajien ja muualla tehtyjen innovaatioita hyödyntävien yritysten toimintaan.

Aineettomien oikeuksien politiikan korjaaminen olisi sikäli helppoa, että sillä ei ole juurikaan suoria budjettivaikutuksia. Käytännössä kuitenkin korjaustoimenpiteiden esteenä on, että hyödyt jakautuvat laajalle kun taas haitat keskittyvät voimakkaasti. Siksi oikeuksien haltijoiden etujärjestöillä on suuret kannustimet vaikuttaa politiikkaan. Aineettomien oikeuksien lainsäädännön valmistelussa innovaatioiden käyttäjät pitäisikin ottaa paremmin huomioon.

KIRJOITTAJA

Tuomas Takalo

neuvonantaja rahapolitiikka- ja tutkimusosaston tutkimusyksikössä

[Tuomas.Takalo \(at\) bof.fi](mailto:Tuomas.Takalo@bof.fi)

AVAINSANAT:

- [Suomen talous](#)
- [Talouspolitiikka](#)